

Goed bestuur in de eerstelijnszorg

Op dit moment zijn bepalingen omtrent goed bestuur in de zorg opgenomen in de Wet Toelating Zorginstellingen (WTZi) en de Zorgbrede Governancecode. De WTZi zou met enkele andere zorgwetten worden vervangen door de Wet Cliëntenrechten Zorg. Dat wetsvoorstel van 2010 is echter in 2013 weer ingetrokken. Vervolgens werd door de minister van VWS een wetsvoorstel inzake goed bestuur in de zorg aangekondigd. Bij brief van 22 januari 2015 heeft de minister aangegeven af te zien van een separaat wetsvoorstel goed bestuur. Wel heeft zij enkele andere wijzigingen aangekondigd. De stand van zaken.

In de eerste lijn is de Wet Toelating Zorginstellingen (WTZi) onder andere van toepassing op huisartsenposten, trombose-diensten, ggz-praktijken, gezondheidscentra en zorggroepen. De WTZi verplicht die organisaties, meestal afhankelijk van het aantal werknemers, tot instelling van een onafhankelijk toezichthoudend orgaan*. Aan de inrichting van de taken en bevoegdheden van het bestuur en het toezichthoudend orgaan worden door de WTZi geen eisen gesteld.

De Zorgbrede Governancecode bevat juist uitgebreide bepalingen over goed bestuur en goed toezicht. De code verklaart zichzelf van toepassing op zorgorganisaties, maar alleen leden van de Brancheorganisaties Zorg zijn verplicht de code na te leven. Daarnaast wordt naleving van de code in de praktijk soms verlangd door zorgverzekeraars of de IGZ. Al met al zijn organisaties in de eerstelijnszorg op dit moment niet wettelijk verplicht de Zorgbrede Governancecode na te leven.

Naleving verplichten

Feitelijk stelt de WTZi dus geen concrete eisen aan goed bestuur (anders dan de verplichte instelling van een onafhankelijk toezichthoudend orgaan) en is toepassing van de Zorgbrede Governancecode vaak vrijblijvend. De minister acht nadere regelgeving noodzakelijk om goed bestuur in de zorg te bevorderen. In dat kader was het wetsvoorstel goed bestuur in de zorg aangekondigd. Dat wetsvoorstel komt er niet, maar wat dan wel?

In de brief van 22 januari 2015 heeft de minister aangegeven dat zij vindt dat de taken en bevoegdheden van het bestuur en het toezichthoudend orgaan duidelijk dienen te

volgen uit statuten en reglementen van de zorgorganisatie en dat het bestuur en het toezichthoudend orgaan hun samenwerking jaarlijks dienen te evalueren. Concreet wil de minister naleving van de Zorgbrede Governancecode verplichten voor alle zorgorganisaties. Daarnaast wil ze de code onder meer uitbreiden met verplichte accreditatie voor bestuurders en toezichthouders en opname daarvan in een bestuurders- en toezichthoudersregister. Het is de bedoeling dat de IGZ de naleving van de code zal gaan toetsen in haar reguliere toezicht.

Pas toe of leg uit

Indien de voornemens van de minister wet worden, betekent dit dat de Zorgbrede Governancecode van toepassing wordt op zorgorganisaties in de georganiseerde eerste lijn. Dit betekent dat die organisaties de bepalingen uit de code – die een prominente rol toekent aan het toezichthoudend orgaan – dienen toe te passen of in jaarstukken of andere documenten dienen toe te lichten waarom zij sommige bepalingen niet

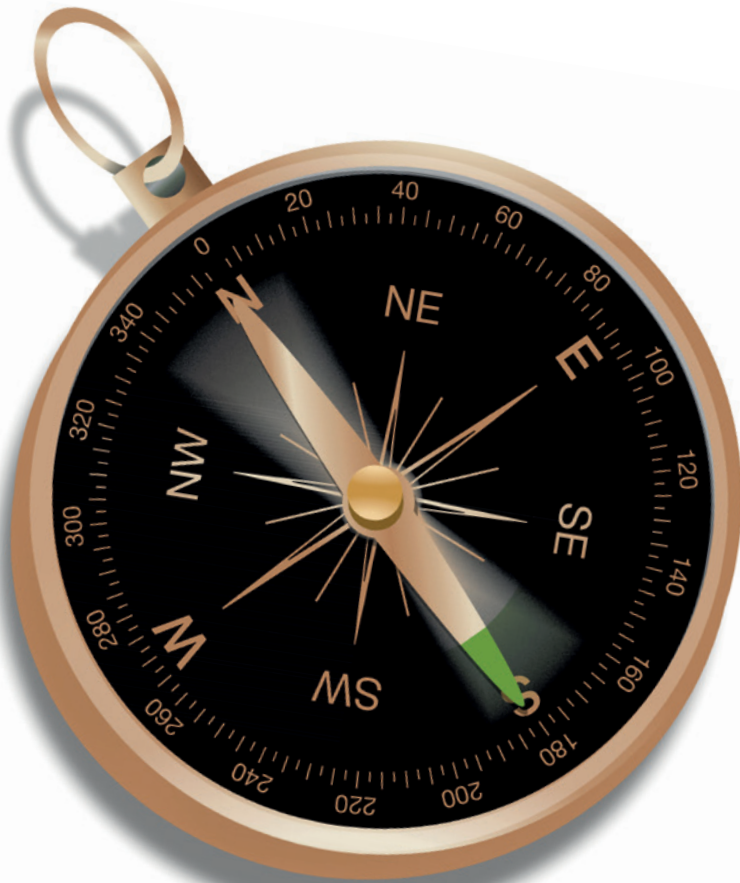
toepassen (het “pas toe of leg uit”-principe). Het is nodig om de statuten en reglementen van de organisatie te screenen op toepassing van de code.

Een ander punt dat de minister in haar brief benoemt, is het begin 2014 uitgebrachte ontwerp wetsvoorstel bestuur en toezicht rechtspersonen. Met dat wetsvoorstel wordt de mogelijkheid tot instelling van een toezichthoudend orgaan bij de stichting en de vereniging in de wet verankerd. In de prak-

tijk bestaan er al jaren met name veel stichtingen met een raad van toezicht. Anders dan voor bijvoorbeeld B.V.'s en coöperaties voorziet de wet bij een stichting en een vereniging echter

Foto: Freeimages

Illustratie: Freeimages

Het is de bedoeling dat de IGZ de naleving van de Zorgbrede Governancecode zal gaan toetsen in haar reguliere toezicht

niet in een toezichthoudend orgaan. Hierdoor bestaat soms onduidelijkheid over de regels die gelden voor leden van een toezichthoudend orgaan van een stichting. Kunnen zij net als leden van een toezichthoudend orgaan van een B.V. of coöperatie aansprakelijk zijn in geval van slecht toezicht? En naar welk belang dienen zij zich te richten?

Helderheid

Indien het ontwerp wetsvoorstel bestuur en toezicht rechtspersonen wet wordt, komt er een einde aan die onduidelijkheid en zal voor toezichthouders van stichtingen (en verenigingen) het volgende gelden:

- 1 toezichthouders moeten zich bij de vervulling van hun taak richten naar het belang van de stichting en de organisatie van de stichting;
- 2 toezichthouders met een tegenstrijdig belang moeten zich onthouden van deelname aan de beraadslaging en besluitvorming;
- 3 naast bestuurders kunnen ook toezichthouders aansprakelijk zijn voor schade als gevolg van onbehoorlijke taakvervulling;
- 4 in geval van faillissement dat in belangrijke mate is veroorzaakt door onbehoorlijke taakvervulling, kunnen naast bestuurders ook toezichthouders aansprakelijk zijn voor een tekort in de boedel.

Voor eerstelijns zorgorganisaties die zijn georganiseerd als stichting en een raad van toezicht kennen, betekent het voorenstaande mogelijk meer bewustwording door de leden van de raad van toezicht van hun taken en verantwoordelijkheden. Ons inziens hoeven toezichthouders de voorliggende wetgeving niet te vrezen. Indien zij immers hun controlerende en raadgevende taak goed uitvoeren zullen zij niet aangesproken kunnen worden voor onbehoorlijke taakvervulling. Pas als er sprake is van wanbeleid en de toezichthouders zich niet voldoende hebben laten informeren en niet hebben ingegrepen waar dat mogelijk was, zullen zij mogelijk worden aangesproken wegens niet goed functioneren.

Concluderend voorzien wij een aanscherping van de wet- en regelgeving op het gebied van goed bestuur in de zorg. Het is verstandig om bij de inrichting of herstructurering van eerstelijns zorgorganisaties te anticiperen op deze aanpassingen. <<

Oskar Gietema, notaris

Linda Meijer, kandidaat-notaris

* Bij een stichting: Raad van Toezicht en bij een B.V. en een coöperatie: Raad van Commissarissen